

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

ХАФТАЛИК 1956 ЙИЛ 4 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

اوْزبَكِيْسْتَان اَدِيْبَاتْ وَسُنْنَة

1991

ТОЖИКИСТОНДА УЗБЕКИСТОН МАДАНИЯТИ
КУНЛАРИ ОЛДИДАН

Жўрабек МУРОДОВ:

МЕҲР КЎЗДА

Кунлар ўтадиган фуррати
даам оз юлди. Бу дўстлик
учрашувларига ҳар
инки жумхурятидаги жиддий
тайдерлар кўримламда:
Хўш, бу айжуман қандай
үтиши керак ва у азалдан
ота-ни, қон-қардор булган
инки халқни бир-бўрига
янада яқинлаштириш учун
қай даравада хизмат қилиламда?
Мубхаризининг ССКИ
халқ артисти Жўрабек Му-
родов билан мулоқоти ана
шу хусусда бўлди.

Сиз жумхурятининг
Олий Кенгашига депутати ва
у ерда миллатларро муносабатлар
комиссиясининг
ранси сифатида Ўрта Осиё
регионимизда миллий масалас
борасидаги муносабатлар
кафоҳириял ҳалқимизни
керак деб ўйлайсанз! Адабиёт
ва санъат кунлари, ҳафталиклар,
маданият декаделари
буғунги кунда халикларимиз
ни бирлаштира олуви чоси
та бўла бўладими!

— Табиат бизни — ўрта
оснеликларни азалдан барча
жабхада ҳамкор, ҳамфир, ҳамдуст
қилип яратсан. Ер, сув, ҳавомиз, сифагидан уй-
миз, ҳатто борадиган қабри
миз ҳам бир. Асрлар оша
шундай бўлиб келган. Тарихимиз
назар ташлашсанги, қизик
мъаломатларга дури
кечасиз. Халикларимиз ҳамиша
бир муналакет доирасида яшаб
келганлар. Улар хонилар, амирликлар,
беклиларга бўлинганда ҳам миля-
тига қарб эмас, ер, сув,
шахар, кишлоплар доирасида
чегаралган. Ҳатто инцилоп-
дигини тегралашни ҳам
ўзбек, қозоқ, тоҷик, кирғиз,
туркмениз бир-бирдан ах-
тиб ташлаш олмаган. Регион-
ниг жумхурятини ташлашсанги
да барча ҳаликлар вакиллари
яшашади. Айни пайтда, ин-
клибдан один ҳам, яқин-
яқинларгача ҳам бу ҳаликлар
ўтасидаги миллий низо
чиқан. Ҳуши, у хонда бу-
гуни кундаги базъи келиш-
мовъилларни нимадан!

Яна тарихга мурожаат қи-
ламиш: бўюк давлатларни
бўлиниши ҳамиши инкоризга
олиб келган. Ўрта Осиёниг
хонилар, амирликлар, бў-
линини уни чоризи мустам-
лакасига айлантирган. Инци-
лобдан кейнинг чегаралани
натижалари эса энди-энди
ўзини кўрсатмоқда. Бундай
низолардан базъилар усталик
билан фойдаланмада, ҳали-
ларимиз ўтасидаги нифок со-

лишига уринмоқда. Бунинг ол-
дини олиш учун регионда
четдан бирорларнинг аралас-
шувиси агона итифоҳи, ҳамкорликни қозага кептириш
керак. Ана шунда регионда
иктисодий, сёсий, миллий
ва маданий жабхаларда ўзар
инки халқни бир-бўрига
янада яқинлаштириш учун
қай даравада хизмат қилиламда?

Адабиёт ва санъатининг
халикларни бирлаштирувчи ку-
нинг кўллар, бунга тұла ишо-
наман. Ҳафталиклар, декадел-
лар ўтказиб турши зурур.
Лекин бундай анжуманларни
аввалидек, расмий равишда
ўзбек-тоҳига дўстligни шун-
чаки кўз-кўз қилиш учун
элас, амалий тарзде ҳаликлар-
нишига ҳар бир-бўрига яқин-
лаштириш учун ўтказиб ло-
зим. Тасаввур килинг, бир
хўфа давомидаги ўзбекистон-
лик тўрта санъаткор, тўрта
иқодкор, ўнта раббар ва
бешта илор. Тоҳикистон бўй-
лаб сафар қиласди. Тўрт жой-
да учрашув ўтказиб, иккি
жойда лекция үқидади. Пой-
тахтада яқинланиб, концерт
берилади. Шу билан гўдуст-
лик мустаҳкамланади. Ҳуши,
сиз ўзингиз шундай тарзда
бирор билан дўст бўлишин-
гизга ишонасизм! Албатта,
йўк. Демек, биг яхши анъа-
наларимизни расмиятичил-
лардан холи қилинмасиз, ло-
зим. Ахир, биз санъаткорлар
ёки иқодкорлар низо бир-
биралини билан тез-тез чара-
шиб муввафқиятларимиз,
дардарларимизни бир-бўригиз-
да айтмаслигимиз керак.
Иккى халқа бирдей тегиши
байрам бор. Нега уларни
бўригликда ўтказиб ўтиб
кетасиз. «Шашмакомъининг,
Абдураҳмон Ҳомий ота ва Али-
шариф Навоийнинг, Турсунзода
ва Гафур Гуломининг тўйла-
рини биргалини ўтказиши.

Турмуш ўргониминг ва-
фот этиганинга беш йил бўла-
пти. Оилада етти жонимиз.
Болаларим ярман-кирман.
Уларга ҳам ота, ҳам
онаман. Шундай ахводда
ишиёттан бўлсан-да, ўзим
Эшназарин 1989 йилнинг
кўнингизни ўтказиб бўлсан-
да. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка. Аввал
бизнинг алломаларимиз, сан-
аткорларимиз, буюк мухан-
дис-усталаримизни турли
мамлакатларга ҳайдаб кетиши
ни ўзимиз кўнглини кўлганимиз.

Кейин улар яратган нарас-
ларни бир-бир ташиб кетиши
гиз. Этигиз беринг, ўт-
асибеллар яратган китоблар,
халқ амалий санъатни намуна-
лари Ҳиндистондан тортиб
япониягача, Англиядан Аме-
рикагача, Мисрдан то Жанубий
Африкагача — умуман, ер
юзидаги барча санъат кошо-
надарида маънуд. Узинизда
эса уларнинг фотонусхалари,
қўйичма нусхаларигина бор.
Демак, бизнинг бирини нав-
батдаги ишишимиз олимлар-
шоҳр-బузувчиларни ўзаро бу-
лишиб ётмасдан, уларнинг
асарларини ўз мулкимизга
айлантиришимиз ва бобола-
ринигиз чинакам мөрсөй
сифатида таддик этишимиз
керак. Бу борада ҳам Ўрта
Осиё жумхурятларидаги Мад-
аният фондлари ўтасидаги
ўзаро ҳамкорликни полизим.
Ҳамкорликнисиз билар ўз
маданиятларимизни қазинала-
ринг бойтади олмаймиз.

Менинг бу гапларим улкан
анжуман олдида кимларга
декадел оғиз ботар, лекин начо-
ра, дест бўлиш учун дўстдай
жон ҳам койтайдик.

МУҲАРРИРГА мактублар

АСКАР БОЛАМ ҚАЕРДА?

Салом, ҳурматли муҳаррир! Охир Сизга ёзишга
мажбур бўлдим. Нима қи-
лай, ахир турмушнинг не-
чоглини қўйинчилклари ел-
камга юлангани камият
қўйилади. Тақдирнинг ҳам
оғир ўйинлари бошимга қо-
роғи кўшидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

Мана, 1990 йилнинг май-
дан шу кунга қадар ўзим
хизмат қилаётган қисмга
саноқсиз ҳат ва телеграм-
малар юборалим. Лекин
бирор қишидан ҳабар кел-
мади. На қисмадагилари, на
командирларни бирор оғиз
жуда кўнга берб, жуда
оз нарса оғлан ўлка.

Баробар ҳеч қандай ижобий
натижага бўлмади.

УМР-ҚОШУ КИПРИК ОРАСИ

ЮРАГИНГДА МАКОН ТУТГАН ҚУЛ

Билмам қандоқ, не сабаб, қачон
Хаётингда ошно бўлган ул —
Боши эгик, бесўз, беисён
Юрагингда макон тутган қул.

Кимга даъво қўлурсан, билмам,
Кайси маслак, қай тузум масъул?
Кетмас бўлиб жой олмиш маҳкам
Юрагингда макон тутган қул.

Исканжадан етиш зурриёд,
Катағондан бева қолган тула,
Кўхна замин қўвридан фарёд
Юрагингда макон тутган қул.

Бургут эдинг, парвози баланд,
Сенга ҳам ёр зулфиқор, дулдул.
Нечук увол мусича монанд
Юрагингда макон тутган қул?

Умр — қошу киприк ораси,
Гадоликдан адолник маъкул.
Куляр ичра энг бечораси
Юрагингда макон тутган қул.

Кел, уйқулик кўзингни оч сен,
Уз ҳолингдан қаҳ-қаҳ уриб қул.
Шундай кулки, ичинингдан қосин
Юрагингда макон тутган қул.

ШУМ БОЛА

Шундок деди, қуллук қилиб,
Гапни қўйиб жойига
Янги замон Шум боласи
Янги замон Бойига:

«Қошингизга яна келдим,
Кулоқ солинг, Бой ота,
Сидқи дилдан хизмат қиласай,
Ишга олинг, Бой ота.

Фазилатим кўпидир, яна
Айбимни ҳам айтганиман.
Лекин энди янги замон
Мен ёлғондан қайтганиман.

Чуники энди ёлғонни ҳеч

Айбигина деб бўлмайди.

Алдаганини бало урмас,

Алдаганини ҳам ўлмайди.

Шарт эмас Шум бола бўлиш,
Ёлғон букун осондир.

Газет тўла, китоб тўла,
Мажлис тўла ёлғондир.

Битта йигин — Котибият,
Битта йигин — Раесат.

Ёлғон энди давлат иши,

Ёлғон энди Сиёсат.

Иннайкейин демай туринг,
Кулоқ солинг, Бой ота.

Сидқи дилдан хизмат ҳатай,

Ишга олинг, Бой ота.

Ун кишилик меҳнат қилиб,
Парча нонга тўйман.

Бир айбим бор, фақат баъзан...

Рост гапириб қуяман».

Бой отанинг жаҳали чиқди,

Деди, кўнглим зормиди?

Елғонингга чидағ эдим,
Рост гапинг ҳам бормиди?
Иўқол сени ишга олсан,
Хонавайрон бўлмади.
Елғонингдан омон қолдим,
Рост гапингдан ўламан!
Фазаб билла ҳассасини
Қўлга оли Бой ота.
Янги замон Шум боласин
Қувид солди Бой ота

**БИЗЛАР АРРА
ТОРТМОҚДАМИЗ**
Бизлар арра тортмоқдамиз,
Аррамизинг шашни йўқ.
Нега аррани тиши йўқ, деб
Сўрайдиган киши йўқ.
Чунки бизлар айномас,
Пишиб кетган қўзимиз.
Арра тушган ўша шоҳада
Ултирибмиз ўзимиз.

КЕРАК БЎЛСА

Мен бор, сенга бир ҳақгўй —
Девона керак бўлса,
Иўқман, тили қанд нодўст
Парвона керак бўлса.

Истарми сафо кўнглинг,
Бор унда саройларга,
Кел бунда, эсанг дардлик,
Фамхона керак бўлса.

Ҳамдам ўзим, эй ошно,
Малҳам сўзим, эй ошно,
Икки қўзим, эй ошно,
Хайрона керак бўлса.

Бергум на керак сенга,
Жон сенга, юрак сенга,
Зардобга тўлиб кетган
Паймона керак бўлса.

Богимни макон этган
Эй, сиз гала бўйларшар,
Кўксимга қўнинг, сизга
Вайрона керак бўлса.

Вайрон чаманин водий,
Кўксимда ўнинг доди,
Фарёдга қулогинг оч,
Фарона керак бўлса.

Найлай, бу оғир сўзлар,
Қувман мени, эй дўстлар,
Оқиллар аро битта
Девона керак бўлса.

ОҒРИҚЛИ САВОЛЛАР

Чойхонада ошхўрликни бахт деб билган оғайни,
Шу бир кунлик ҳаловатни нақд деб билган

Кўумурсәдек тирикликтан ўзга ғами бўлмаган,
Дил олами, ишқ олами, руҳ олами бўлмаган,
Имонни ҳам, виждонни ҳам қурбон қилган

халқин деб,
Сени хаёл қилдими мен куйганимда ҳалқим деб?

Эл мулкини бир чеккада тинч кемириб ётган зот,
Беш тийнинг қадрини ҳам, ҳалқини ҳам

сотган зот,
Қўкрагида на ҳиммату на ғайратдан асар бор,
Юрагида на орият, на шавқ бор, на кадар бор,
Умрида ҳеч қилган эмас мулкдан ўзга бир ният,

Сени дея тиладими юракларга ҳуррият?

МЎЖИЗА ЭЛ ИЧИДА ЯШАЙДИ

Алишербек Рахабек
Қори ўғли

биз сизага ҳиноя қилмоқчи
бўлган ҳодиса исломнинг
1400 йиллик тарихида яго
на ҳисобланади.

Келинг, яхиси, сўзни
Алишербекинни падари буз
руковори — устози аввали
Рахабек юридан ёшитай-

лини. — Ёшлигимда, Куръони
Каримни ёд олиб юрган кез
ларим, қанинди, Алишер Навоидек
биз бор қўйиди. Алишер

олти ойлигидек «Оллоҳу
Албэр» деб калима қайтара
бошлади. Унинг ўша кезалди.
Ташкентдан, Ҳутородан, Са-

марқандан, Ҳуджандан, Амангиздан
Орадан иккичу кун ўтга,
Алишербек кўлнина нуқиб,
Бор дегандай кўрсатиб. «Ло-

илюҳо илоллоҳ» дейишга
тущди. Ойи, дада дейишни
еса у кенин, тўқида ойлигиди,
качончи, мен Куръон

Ургата бошлаганимдан сўнг
байлаш ўқиб берниди.

У бир ўшга тўлмаёй, Куръон ўқин савонини чи-

зиади. Иккиси ўнга етганнида
Куръонни бутун таллағузни
Ойлан тўғри ўқиб, «Фоти-
ҳа», «Кофирин», «Алақа»,
«Ихлос», «Есни» каби сур-

аларни ёд олди. Ушандан
бошлаб, овозаси тарқалди.

Узок-инкиндан ахли ислом,
ахли исломуни ўнга

бўлган ўқиб келди. Биз

